

Iz zgodovine sladkorja.

Zgodovinsko je dokazano, da so bili prvi Evropci, ki so pričeli uživati sladkor, križarji. Ti so na svojih pohodih v daljne kraje videli v Mezopotamiji otroke, kako so zvečili in sesali drobna stebelca nekega trsja. Pokusili so rastlino tudi sami in se čudili dobremu okusu, ki so ga pozneje imenovali »sladek«. Zgodovina tudi pravi, da so v Španijo, v najbolj južni del Evrope, prinesli ta sladki trs Arabci. Vzlic temu, da je bilo v tej deželi ugodno podnebje, da bi se sladkorni trs uspešno razvijal, so uporabljali sladkor ves srednji vek le kot zdravilo zoper nekatere bolezn. Prodajali so ga samo v lekarnah in ker je bil zelo drag, so si ga lahko privoščili le premožnejši sloji.

Takrat pa, ko so pričeli podjetni španski mornarji križariti po morju in odkrivati nove dežele in svetove, takrat je prišel sladkorni trs po njih tudi v Ameriko. To je zgodovinsko dokazano in trditev, da smo dobili v Evropo sladkor iz Amerike, je docela napačna. V Ameriki so se ljudje zelo hitro oprijeli sajenja in gojitve sladkornega trsa, tega važnega živila, in so ga po par desetletjih že izvažali polne ladje v Evropo. Pravijo, da je bilo v 17. stoletju trgovanje s sladkorjem med Evropo in Ameriko najbolj dobičkanosen posel.

V Evropi niso sadili sladkornega trsa, ker je bilo takrat in je še danes podnebje neugodno za gojitev te rastline. L. 1747. je neki nemški učenjak pogruntal, da bi sladkor lahko pridobival iz izvestnih rastlin, ki rastejo tudi v Evropi. In šele l. 1796. je prišel Nemec Achard na to in je pokazal praktičen način pridobivanja sladkorja iz pese.

Prvi so poskusili s pridobivanjem te sladke snovi iz pese Francozi. Zgodilo se je to med vojskovanjem Napoleona z Anglijo l. 1812., ko so bile francoske meje zaprte pred večino vseh tujih produktov. Leta 1829. je bilo v Franciji že 100 sladkornih tovarn, ki so izvrstno uspevale.

Sladkor si je v kratkem času osvojil ves svet. Danes je skoraj ni države, ki bi morala sladkor uvažati.

Danilo Gorinšek:

Krt.

*Črni krt
gre na vrt.
Rad bi nov
skopal rov.
Gluha noč
je v pomoč,
že vesel
je začel.
Iz noči*

*ptič sfrči
in vrešče
krta sne!
Črni krt,
kaj na vrt
si želet?
Rajši šel
bi v svoj rov,
— kjer ni — sov!*